

Tady je Matej Skalický a tohle je Vinohradská 12.

24 žhářů, kteří před 14 lety zautočili na dům romské rodiny Ve Vítkovi, na opavsku opustili mírovskou věznici.

Může se odpěkali dvě třetiny původně 20 letého trestu za pokoně.

Tehdy dvou letána dálka utrpěla vážné popáleniny.

Prokázali polepšení a může se od nich očekávat, že budouc mu povedou žádný život.

Dva zůstávají zamřížemi, dva další se už dostali zvězení ven, Vítkovští žháři.

Proč některé z nich jsou dpustil na svobodu?

Silný a těžký příběh vypráví Marta Pilarová, naše reporterka v Ostravě, která případ Vítkovských žářů dlouhodobě sleduje.

Dnes je pátek 19. května.

Dobrý den, vítejte ve Vinohradské 12.

Dobrý den a děkuji za pozvání.

Budeme se bavit o žářském útoku ve Vítkově.

Vyste se mu jako novinářka velmi podrobně věnovala překvapilo vás,

že tento týden byly Váslav Sojocar a Ivo Miller

pro puštění po 13 letech zvěznici na Mírově?

Nepřekvapilo a vlastně každého, kdo si spočítá,

kolik je dvě třetiny z 20 letého trestu, to nemohlo překvapit a čekali jsme to.

Nepřekvapilo.

Oni mají podmínku na sedm let, odpěkali si dvě třetiny,

trestu mají zplácit náhradu, škody.

Tak je pro vás jako novinářku, která skutečně ten žářský útok a to dění kole mě pokrývala před těmi lety.

Je to rozhodnutí pochopitelné?

Když se člověk podívá na to, jak je nastavený ten systém,

co se posuzuje u toho podmíněčného pro puštění,

tak by to nemělo nikoho překvapit, protože a na to upozorňoval

i státní zástupce úsoudonci vlastně sám tak trošku postěžoval na to,

že se nemůže dívat na to, za co byli odsouzení,

ale jenom na to, jak se chovali ve výkonu trestu,

jestli splnili podmínky a těchle dva ty podmínky plnili.

Já ještě dodám, že nechci hodnotit,

jestli je plnili kvůli tomu, že zmoudřeli,

že si uvědomili, že udělali špatnou věc,

že si to vyčítají nebo prostě kvůli tomu,

aby se dostali ven zvězení.

To vý nejlepe oni sami dvě a ty podmínky plnili.

Spláceli škodu, omluvili se, ten jeden z nich, Ivo Miller,

napsal rodině dopis, měli kázeňské pochvaly,

pracovali, chovali se prostě vzorně

a k tomu ten jsou přihlížel podle pravidel,

podle toho, jak je to nastavené a propustil je.

A je to běžné, že se takhle promine po dvou třetinách trest?

Já jsem se dívala na čísla
a stabilně trvalé v posledních letech
u nás asi dvacetisíc vězňů
a přes dvětisíc z nich ročně pořádá
o podmíněčné propuštění
a propuštění podmíněčně
a kladně vyhoví jeno, nebo súdy vyhoví,
kladně tady té žádosti asi třetině,
lehce přes třetinu.
To znamená, takhle stojí fakta, takhle stojí čísla.
Zajímavé je a jsou na to docela i takové weby
a já nepochybuju o tom,
že trestně stíhaní obvinění odsouzení
je sledují, že jednotlivé věznice
rozhodují různě a mírov,
což je věznice o nich je známo
a všichni vědí, že tam sedí
v uvozovkách lidově řečeno
sedí té nejzávažnější kriminálníci,
tak je na druhém místě
v počtu těch propuštěných,
těch, co uspějí z tou žádostí.
A zatím, co ten průměr je třetina,
tak u mírova je to o něco více,
než dvě třetiny těch, co pořádají,
tak uspějí adou na svobodu.
Nad mírovem na prvním místě
už jen věznice o lomůc, tam je to 65%.
Mírov je prostě druhý.
Ano, to vybízí gradě otázek.
Jedna z těch silně filozofických
je, jak asi chápeme, spravednost,
protože spousta lidí to může
vnímat jako spravedlivé
v tom ohledu, že to je podle zákona,
podle práva, prostě taky to nastavené,
že po dvou třetinách je možné
podmíněčně propustit vězně
za určitých podmínek druhá věc.
Do jaké míry to vnímají
jako spravedlivé typ,
kteří byly obětmi před těmi x-lety,
totiž třeba, jak přijala
to rozhodnutí rodina si válekových?

Tady chci na začátek říct,
že my jsme se jako český rozhlaz
zhodli na tom, že se nezařadíme
do té frontinovinářů,
co začli bombardovat rodinů
do tazy, jak se cítí,
jak jsou všoku
a jestli jsou z toho smutní
nebo nešťastní,
a já jsem za to ráda,
je to z ohledu na té oběti.
A právě ohledy na té oběti
je to, co tady z toho systému
a z těch nastavených pravidel
vlastně vypadáva.
Vyádrila to romská zmocněnkyně
vlády Luciefuková,
Klara Laugrenčíková
zmocněnkyně pro lidská práva.
Myslím, že možná morálka
která souvisí s tím,
že ten celkový kontext
a také právo oběti na to
vlastně nějakým způsobem počítat
s tím, že pokud dojde k nějaké změně
tak já se to nedozvím z médií,
ale budu o této změni citlivě informová na předem.
Vyádrilo to spoustu hlasů
a to bych ráda zopakovala.
Nikogo ne napadlo
a v rámci systému to zřejmě
není zaneseno
o zvacetě rodině připravený
na to nabídnoutí psychologickou
pomoc, nějakou oporu
v této situaci.
Tak to všechno si myslím,
že nějakým způsobem dostatečně ošetřeno nebyl.
Oni to do předu nevěděli?
Nevěděli to do předu.
Oni věděli, že probíhá to řízení,
oni jsou nějakým způsobem účastníky
toho probačního řízení,
dostali ten dopis,

věděli, že to může nastat,
ale kdy to bude, jak to bude,
k jakému dni to se opravdu dozvěděli
bezprostředně až s těch medií
a tady to je věc, na kterou
upozorňovali mnozí,
jak jsem zmínila
a k tomu bych se celkem i přidala
k tomu hlasu,
že oběti
by z toho neměli vypadávat.
Učitě to ale vybízí
přemýšlení, zamýšlení se nad tím zdabit,
když už teda v této zemi je
podle práva, tak zdabit to nemohlo být
tedy citlivější. Tak to chápu
z vašich slov. To oznámení třeba
předem rodině, která do teď trpí
v tom, co se v tom roce 2009 stalo.
Ano, ano, stejně tak,
jak si postižoval ten
státní zástupce, to máš
horák úsovdu.
To je prostě trošku slabina
toho systému,
že my nemůžeme úplně
přihlížet k tomu zace byli odsouzení.
Sám ten žalupce, který vlastně navrhoval
to propuštění, tak si
promédy a takhle
to označil, že je to slabina systému.
Můžeme se dívat zpětně,
můžeme zřejmě kolikrát byli
tresta, mě si se tam vracelí do
i kontrestu a dí to pachatelé
tam jsou po prvé.
A politici jsou těch, který
ten systém nastavují, tak
na to podívají.
Nemohodem, jak chápete, jak rozumíte
té situaci, když
odsouzení už tedy podmíněčně
propuštění vyšli z té věznicé,
tak než nasedli do

auta, obhájce, tak
nemohli být nějak konfrontování
nářenickým, protože tam byla před
tu věznici před ten vchod postavena
cisterna hasičská.

No tedy asi dovolím zase
zrovnání z tou rodinou těch obětí,
protože ti jsou vystavení
veřejnému zájmu. Tady ten
čin, za který teď byli
podmínečně propuštění dva,
ten čin je vystavil veřejnému
zájmu udělal z nich veřejné
osoby, z té nějaké obyčejné rodiny
ze Sleského malo města.

Všichni vědí, jak se menují,
jak vypadají všichni vědí,
které malo městě bydlí a znají fotky,
jak ten dům vypadá.

Vrhají se na něnovináři
a chtějí od nich reakce.
No a pachatlům věznice přistaví
hasičský vůz a vyklouznou,
tak říkajíc.

Bez toho aniž byli konfrontování
z tou veřejností, tak stavím
tohle zrovnání, ať si posluchačí
sami udělají obrázek.

Jak se to tehdy, když se vrátíme
toho roku 2009 všechno odehrál?

To, co se tehdy stalo
v noci s 19. a 20. dubna
ve Výtkově,
byla naplánovaná,
pečlivě naplánovaná
celou širší skupinou lidí,
nejenom těch čtyřech, co se to
zúčastnili akce.

To se plánovalo dlouho do předů,
těž háři nadzvičovali házení
zápalnými lahvemi,
vybírali si pečlivě
kam zamíří,
aby to nebylo ve městě, kde bydlí,

aby se tak mohli trochu skrít,
vybrali si dům na kraji města
u hlavní cesty,
aby mohli rychle o tamto zmizet.
A v noci na 20. dubna
přijeli autem
čtyři mladí neonacisté,
hodili zápalné lahve
do okendomu, kde z předchozí
pozorování věděli, že bydlí
romská rodina
a těžce popálili
zejména
ani nedvou letou cerů na tátku,
která spala pod jedním z těch okend
no a rychle zmizeli tak,
jak to měli naplánované.
Je dobré po dotknu,
že to nebyl žádný čin
z nějaké náhle pohnutky,
někde se vyhecovali v hospodě
a řekli si, budem někou můj koho
nemáme rádi něco provest,
když oni neznali,
jediné, co oni věděli,
že jsou romové,
čili naplánovaný
rasistický trestný čin
spáchaný ve skupině
a ne na základě
nějaké momentální pohnutky,
ale na základě
dlouhodobé úvahy
a plánování.
A proto byli
odsouzení k výjimečným trestům.
Vy jste změnila,
že si do předů
vytipovali dům,
ve kterém věděli,
že bydlí romská rodina,
jak se vysvětluje,
že u toho soudu se pak
jako obžalování hájely,

že vůbec netušli,
že je ten dům obydlený,
že nejeli zabíjet,
že si mysli,
že je tam snad sklad ukradených věcí
nebo něco takového.
Spoustu důkazu,
včetně odposlechů,
včetně
sledování, chování těch slezkých
hnounacistů v té době dlouhodobého,
ze kterého bylo jasné,
že věděli, co dělají,
a že se na to připravovali.
Ten vítkov nepřišel jako
rána z čistého nebe.
Policijní vyšetřování
a novinářská práce
zmapovali i předchuzí útoky
na několik dalších
romskými rodinami.
V různém složení
se jich účastnili
tito čtyři vítkoští žáři.
To znamená, že oni si to vlastně nadzvičovali
a pokoušeli se o podobný čin
už v těch předchozích měsících
a
v uvozovkách, hodně velkých uvozovkách
se jim to nepovedlo.
Já jsem mluvila i z obyvateli těch
domů, kam leteli zápalnely
před vítkovém.
Zaryl se mi v paměti
rozhovor
tatynky od rodin
z jednoho domu.
Ten dům je na kraji opavy, na periphery
a je blízko fotbalového stadionu.
To znamená, že minimálně jednou
ze 14 dní hrají doma
fotbal a chodí tam fotbalový
fanoušci a ta blízkost
tady těch scén je

známa,
že drží každou noc,
kdy se hrají fotbal, se střídají
a drží celou noc hlídku
aby, kdyby jim tam nikdo hodil
tu záplnou lahev,
aby se to nerozhořilo
a aby to neublížilo jich dětem
jím samotnými, jich rodinám.
Tě lidé měli obrovský strach
a vlastně museli přispůsobit
tady tomu dění
svoj život, svoj životní styl
plánování svých aktivit.
To, že ten útok byl plánovaný, jak jste zmínila,
to víme právě i
z těch odposlechů. Ty jsou
někde dostupné?
Byly přehrány odposlechy
já se mě našla
po těch letech.
Mám tady vypsané nějaké věty.
Já to zhnud takhle. Policie
celkem věděla,
jaký má jít. Někteří
z těch žárů už byly u soudu i dřív
za nějaké podobné činy
proběhli tam ty předchozí pokusy
hodit záplnou lahev
a zapálit nějaký dům obývaný romy
tímto způsobem.
Tě žáři se
slovenskou neonacistickou scénou
tehdejší sleskou, která byla
dost silná, pořádala pochody,
měla kontakty
se slovenskou neonacistickou
scénou, měla kontakty s německém.
Tady to dění
ve slesku zapadalo do
nějakého evropského
proudu, který v těch letech
se odehrával.
A oni se třeba

sešli krátce přitím útokem
v opavě v jedné restauraci
a to polici stejně
zaznamenali
tohle stus chůzku, kde
se domlouvali, kdo
z té širší skupiny na ten útok
pojede.
To už měli vybraný ten cíl a
domlouvali se, která čtvěřice
se toho zúčastní, ta čtvěřice byla
se stavená tak, že jeden byl hřidič,
čekal v nastartovaném autě
tři vyběhli s těmi záplnými
lahvemi, rychle se vrátili
a rychle odjeli příč.
Tam byl zaznamenán
i takový stesk
jednoho člená té skupiny neonacistů
že on nebyl vybran, nebo
že se nedostal do toho
finálního výběru.
Byl z toho takový zhrzený, protože
pro ně to bylo
vyplývá z toho takové hrdinství
takový vrchol, kariery
udělat takový úspěšný pokus.
A polici stejně
tím pádem věděli na kohol
mají nasadit od poslechy
a znali tu skupinu i potom
a
tam zaznamenali, jak se tím
těž háří i třeba
chlubili, jak na to byli
pišní
a mám tady tak přecebu
ty takové citace
jak
se o tom bavili, jak to asi dopadne
že je asi dopadnou
že se jim teda nepovedlo
se utajit a jak to asi dopadne.
Od toho

nejvíc
zapáleného
tady máme větu
a mám lidi rádka, mědeš
pěknou
ale na to témla
jak to asi dopadne
říká Ivo Miller
jeden z těch tedka podmíněční
propouštěných
ale je to tak mediálně proflákle
že z toho budou chtít udělat
tak ježíše ukřižovali
výstraha
pěknou
že teď se všechno děje
a nikomu nezávidí, že tedka
je to zvědný za naši děj.
Potom ten David Vaculik
který
zůstává na mírově
i spívá
písničku, která obsahuje text
opává
opává
zůstane Bíla v Němčině
a něco ofírerový
a SS
To, že rasystické
i normálně nazistická symbolika
v těch písních, co spívali
a to bylo v době těsně
před jejich zatečením, to bylo v červnou
útok se odhrál v dubnu
pak si tady navzájem svěřují
nemůžem věřit nikomu
nemůžem věřit nikomu
my si nemusíme
věřit ani my mezi sebou
že uvažovali nad tím
jestli někdo z nich není udavač
a pak tady
odhadují
píško, to nebude na pět roku

to bude precedent s výstavníků
to budem sedět dokonce života
tak opovášte se všechny dojd'
ale to dokonce života se
no tak
skoro se chce poznáme nadži dokonce života
to asi nebude
no takhle
dvá byly
propuštění
dvá ve věznici zůstávají
David Vaculik a Jaromír Lukáš
ten důvod je jaký
podívejme se na to čím se liší
tak zatím co Ivo Miller
a Václavcojocarů
se i usudu přiznávali
litovali
během toho výkonu trestu
spláceli a chovali se
tak jak jsme se bavili tak jak se má
propuštění
tak David Vaculik a Jaromír Lukáš
to byly ti
lídři skupiny i vz těch odposlechů
to tak vyplývá a ze všech informací
byly taky o něco starší
tak ti
ani usudu
nelitovali
neomluvili se, nevypovídali
ti dva Lukáš a Vaculik
dokonce k tomu jsou dochodili
mělim trička
s nějakými tím číslovkami
a nápisy, které
světčili o tom,
že si trvají na té ideologii
ze kterou stojí a že jich tě jí dál propagovat
a co víme
o tom, jak se chovají teďka na mírově
tak
nesplácejí respektive Jaromír Lukáš
posílá stovku nebo dvě měsíčně

David Vaculik
neposlal nikde nic
a neprojevují lítost
nekomunikují s rodinou
dostali od dva roky navíc
to nemůže dopadnout
tak, že za dva roky půjdou ven
Já nevím přesně kdy to bude
četeká spučítela
že by to mohlo být v polovině příštího roku
ten termín
pokud budou nadal platit ta pravidla
která platí teď
že se přihlíží k tomu chování
ve výkonu trestu
tak by podle mě neměli splňovat ty podmínky
jak jsem říkala, nesplácí
trest, nelituji, neomlouvají se
Řekněte mi ještě
o bou těch žárů
podmínečnemu propoštění se vyjádřil
už nám příklad i ministr vnitravý traku
šan ze starostu, ono řekl
že rodina svákových sice
nemá automaticky nárok na policijní ochranu
ale že se našel způsob
jak můžou, pokud se budou
cítit nějakým způsobem ohrožení
o tu ochranu požádat
mají důvod
se teď bát
i s ohledem třeba na to
nejenom na to propoštění těch dvou
žárů jako takové
ale i třeba na to
jaké reakci to může vyvolat
v té, jak jste poznamenala
v někdejších dobách
silné neonacistické scény
na Severu Moravy veslesku
několik věcí
ta samotná neonacistická scéna
se proměnila, projevuje se jinak
bude to i důsledek

té reakce, toho rozsudku
a reakce společnosti
na žharský útok ve Vítkově
když nástavená
ale tady hodně zarezonovalo to
že obětí bylo malé dítě
a
skrátka nebyl to úspěch
co můžu pozorovat
že ta neonacistická scéna
na to zareagovala
a zareagovala na to zase celo Evropský
to není jenom nějaký trend
tady u nás veslesku nebo v České republice
my už nevidáme pochody
tak jako krátce
před žárstvím útokem ve Vítkově
kdy i ti žáři
a celá ta scéna
kráčila nocí
se zapálenými pochodněmi
ta éra ta už je prostě
 pryč
a tě neonacisté se převlékají spíš do obleků
a snaží se
působit jako slušní
politici, kteří apelují na pořádek
na nějaké národní hodnoty
odborníci mluví o tom
že takový tě neonacisti
co dřív chodili s vyholenou hlavou
a býlý matkanička má různými
tímé nápisy a číslovkami
takže spíš
se zatáhli
k sobě domů k internetu
kde taky na ní není tak dobře vidět
skrátka ta situace už je jiná
a jestli se má rodina důvod bát
co já vím
tak se bojí
ten strach, té velké témá
tady toho celého
žhářského útoku vyvolávání

strachu
a ten strach tady je
já to chápu
tak já vám moc děkuju za velmi citlivý
popis řady bolesti výkudálostí
které by ale neměli zůstat bez povšimnutí
moc díky
já taky děkuju
tohle už je všechno z Vinohradské 12
z pravodajského podkástu Českého rozhlasu
dnes s Martou Pilarovou
výreportérkou v Ostravě
která už léta sleduje
veškeré dění kolem býtkovských žářů
naše další epizody najdete
jak jste zvyklí na webu i rozhlas.cz
i ve všech dalších podkástových aplikacích
pokud vám chcete
cokoliv napsat můžete
na e-mail Vinohradská 12
za vináč rozhlas.cz
Na slišenou příště